

## ॥ तैत्तिरीय ब्राह्मणम् ॥

॥ चतुर्थः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके चतुर्थः प्रपाठकः ॥

उभये वा एते प्रजापतेरध्यसृज्यन्त। देवाश्चासुराश्च। तान्न व्यजानात्। इमेऽन्य इमेऽन्य इति। स देवान्ऽशूनकरोत्। तान्भ्यषुणोत्। तान्पवित्रेणापुनात्। तान्प्रस्तात्पवित्रस्य व्यगृह्णात्। ते ग्रहा अभवन्। तद्ग्रहाणां ग्रहत्वम्॥१॥

देवता वा एता यजमानस्य गृहे गृह्यन्ते। यद्ग्रहाः। विदुरेन देवाः। यस्यैवं विदुष एते ग्रहा गृह्यन्ते। एषा वै सोमस्याहुतिः। यदुपाऽशुः। सोमेन देवाऽस्तर्पयाणीति खलु वै सोमेन यजते। यदुपाऽशुं जुहोति। सोमेनैव तद्देवाऽस्तर्पयति। यद्ग्रहा जुहोति॥२॥

देवा एव तद्देवान्गच्छन्ति। यच्चमसां जुहोति। तेनैवानुरूपेण यजमानः सुवर्गं लोकमेति। किं न्वेतदग्रं आसीदित्याहुः। यत्पात्राणीति। इयं वा एतदग्रं आसीत्। मृन्मयानि वा एतान्यासन्। तैर्देवा न व्यावृतमगच्छन्। त एतानि दारुमयाणि पात्राण्यपश्यन्। तान्यकुर्वत॥३॥

तैर्वै ते व्यावृतमगच्छन्। यद्दारुमयाणि पात्राणि भवन्ति। व्यावृतमेव तैर्यजमानो गच्छति। यानि दारुमयाणि पात्राणि भवन्ति। अमुमेव तैर्लोकमभिजयति। यानि मृन्मयानि।

इ॒ममे॒व तैर्लो॒कम॒भिज॑यति। ब्र॒ह्म॒वा॒दिनो॑ वदन्ति। काश्च॑त॒स्रः  
 स्था॒लीर्वा॒य॒व्याः॑ सोम॒ग्रह॑णी॒रिति॑। दे॒वा वै पृ॒श्निम॑दुहन्॥४॥  
 तस्या॑ ए॒ते स्तना॑ आसन्। इ॒यं वै पृ॒श्निः। तामा॑दि॒त्या  
 आ॑दि॒त्यस्था॒ल्या च॑तु॒ष्पदः॑ प॒शून् दु॑हन्। यदा॑दि॒त्यस्था॒ली  
 भ॑व॒ति। च॑तु॒ष्पद ए॒व तया॑ प॒शून् यज॑मान इ॒मां दु॑हे।  
 तामिन्द्र॑ उक्थ्यस्था॒ल्येन्द्रि॒यम॑दुहत्। यदु॑क्थ्यस्था॒ली भ॑व॒ति।  
 इन्द्रि॒यमे॒व तया॑ यज॑मान इ॒मां दु॑हे। तां वि॒श्वे दे॒वा  
 आ॑ग्रयणस्था॒ल्योर्ज॑मदुहन्। यदा॑ग्रयणस्था॒ली भ॑व॒ति॥५॥

ऊ॒र्जमे॒व तया॑ यज॑मान इ॒मां दु॑हे। तां म॑नु॒ष्या  
 ध्रु॒वस्था॒ल्याऽऽयु॑रदुहन्। यद्ध्रु॑वस्था॒ली भ॑व॒ति। आयु॑रे॒व तया॑  
 यज॑मान इ॒मां दु॑हे। स्था॒ल्या गृ॑ह्णाति। वा॒य॒व्येन॑ जुहोति।  
 तस्मा॑दन्येन॒ पात्रे॑ण प॒शून् दु॑हन्ति। अ॒न्येन॒ प्रति॑गृह्णन्ति। अथो॑  
 व्या॒वृ॒तमे॒व तद्यज॑मानो गच्छति॥६॥

ग्र॒ह॒त्वं ग्र॒हां जु॒होत्य॑ कुर्वतादुहन्नाग्रयणस्था॒ली भ॑व॒ति न॑व॒ च॥—————[१]

यु॒व॑ सु॒राम॑म॒श्विना॑। नमु॑चा॒वासुरे॑ स॒चा॑। वि॒पि॒पा॒ना  
 शु॒भ॒स्पती॑। इन्द्रं॑ कर्म॒ स्वाव॑तम्। पु॒त्रमि॑व पि॒तरा॑व॒श्विनो॒भा।  
 इन्द्रा॑व॒तं क॑र्मणा द॒स॒नाभिः॑। यत्सु॑रामं॒ व्यपि॑बुः श॒चीभिः॑।  
 सर॑स्वती॒ त्वा म॑घवन्नभीष्णात्। अहा॑व्यग्रे ह॒विरा॒स्येते॑।  
 सु॒चीव॑ घृ॒तं च॒मू इ॒व सोमः॑॥७॥

वा॒ज॒सनि॑ र॒यिम॒स्मे सु॒वीरम्॑। प्र॒श॒स्तं धे॑हि य॒शसं॑

बृहन्तम्। यस्मिन्नश्वास ऋषभास उक्षणः। वशा मेषा  
अवसृष्टास आहुताः। कीलालपे सोमपृष्ठाय वेधसे। हृदा  
मतिं जनय चारुमग्नये। नाना हि वा देवहितं सदो मितम्।  
मा सः सृक्षाथां परमे व्योमन्। सुरा त्वमसि शुष्मिणी सोम  
एषः। मा मां हिंसीः स्वां योनिमाविशन्॥८॥

यदत्र शिष्टं रसिनः सुतस्य। यदिन्द्रो अपिबच्छचीभिः। अहं  
तदस्य मनसा शिवेन। सोमं राजानमिह भक्षयामि। द्वे स्मृती  
अश्रृणवं पितृणाम्। अहं देवानामुत मर्त्यानाम्। ताभ्यामिदं  
विश्वं भुवनं समेति। अन्तरा पूर्वमपरं च केतुम्। यस्तै देव  
वरुण गायत्रच्छन्दाः पाशः। तं तं एतेनावं यजे॥९॥

यस्तै देव वरुण त्रिष्टुच्छन्दाः पाशः। तं तं एतेनावं यजे। यस्तै  
देव वरुण जगतीच्छन्दाः पाशः। तं तं एतेनावं यजे। सोमो वा  
एतस्य राज्यमादत्ते। यो राजा सत्राज्यो वा सोमेन यजते।  
देवसुवामेतानि हवींषि भवन्ति। एतावन्तो वै देवानां  
सवाः। त एवास्मै सवान्प्रयच्छन्ति। त एनं पुनः सुवन्ते  
राज्याय। देवसू राजा भवति॥१०॥

सोमं आविशन् यजे राज्यायैकं च॥—————[२]

उदस्थाद्देव्यदितिर्विश्वरूपी। आयुर्यज्ञपतावधात्। इन्द्राय  
कृण्वती भागम्। मित्राय वरुणाय च। इयं वा  
अग्निहोत्री। इयं वा एतस्य निषीदति। यस्याग्निहोत्री  
निषीदति। तामुत्थापयेत्। उदस्थाद्देव्यदितिरिति। इयं वै

देव्यदितिः॥११॥

इ॒मामे॒वास्मा॒ उत्था॑पयति। आयु॑र्य॒ज्ञप॑तावधादित्या॑ह।  
आयु॑रे॒वास्मि॑न्दधाति। इन्द्रा॑य कृ॒ण्वती॑ भा॒गं मि॒त्राय॑  
वरु॑णाय चेत्या॑ह। य॒थाय॑जुरे॒वैतत्। अ॒वर्ति॑ वा ए॒षैत॑स्य  
पा॒प्मानं॑ प्र॒तिख्या॑य नि॒षीद॑ति। यस्या॑ग्नि॒होत्र्यु॑प॒सृष्टा  
नि॒षीद॑ति। तां दु॒ग्ध्वा ब्रा॑ह्म॒णाय॑ दद्यात्। यस्या॑न्नं नाद्यात्।  
अ॒वर्ति॑मे॒वास्मि॑न्पा॒प्मानं॑ प्र॒तिमु॑ञ्चति॥१२॥

दु॒ग्ध्वा द॑दाति। न ह्यदृ॑ष्टा दक्षि॑णा दी॒यते॑। पृ॒थि॒वीं वा ए॒तस्य॑  
प॒यः प्र॑वि॒शति॑। यस्या॑ग्नि॒होत्रं॑ दु॒ह्यमा॑न॒ः॒ स्क॑न्दति। यद॒द्य  
दु॒ग्धं पृ॑थि॒वीम॑स॒क्त। यदोष॑धीर॒प्यस॑र॒द्यदा॑पः। प॒यो गृ॑हेषु  
प॒यो अ॒घ्निया॑सु। प॒यो व॒त्सेषु॑ प॒यो अ॒स्तु त॑न्मयीत्या॑ह।  
प॒य ए॒वात्म॑न्गृ॒हेषु॑ प॒शुषु॑ ध॒त्ते। अ॒प उ॑प॒सृज॑ति॥१३॥

अ॒द्विरे॒वैन॑दाप्रोति। यो वै य॒ज्ञस्या॑र्ते॒ नाना॑र्त॒ः स॒ः सृ॑जति।  
उ॒भे वै ते तर्ह्या॑र्च्छ॒तः। आ॑र्च्छ॒ति खलु॑ वा ए॒तद॑ग्नि॒होत्र॑म्।  
यदु॒ह्यमा॑न॒ः॒ स्क॑न्दति। यद॑भिदु॒ह्यात्। आ॑र्ते॒ नाना॑र्तं य॒ज्ञस्य॑  
स॒ः सृ॑जेत्। तदे॒व या॒दृक्की॒दृक्कं॑ हो॒त॒व्यम्। अथा॒न्यां दु॒ग्ध्वा  
पुन॑र्हो॒त॒व्यम्। अना॑र्ते॒नैवा॑र्तं य॒ज्ञस्य॑ निष्क॑रोति॥१४॥

यद्यु॒द्धु॑तस्य॒ स्क॑न्दे॒त्। यत्ततो॑ऽहु॒त्वा पुन॑रे॒यात्। य॒ज्ञं  
वि॒च्छि॑न्ध्यात्। यत्र॒ स्क॑न्दे॒त्। तन्नि॑षद्य पुन॑र्गृ॒हीया॑त्।  
यत्रै॒व स्क॑न्दति। तत॑ ए॒वैन॑त्पुन॑र्गृ॒ह्णाति॑। तदे॒व या॒दृक्की॒दृक्कं॑

होत॒व्यम्। अथा॒न्यां दु॒ग्ध्वा पुन॑र्होत॒व्यम्। अना॑र्तेनै॒वार्तं  
य॒ज्ञस्य॒ निष्क॑रोति॥१५॥

वि वा ए॒तस्य॑ य॒ज्ञश्छि॑द्यते। यस्या॑ग्नि॒होत्रे॑ऽधि॒श्रिते॒ श्वाऽन्त॑रा  
धाव॑ति। रु॒द्रः खलु॑ वा ए॒षः। यद॒ग्निः। यद्वा॑मन्वत्या  
व॒र्तये॑त्। रु॒द्राय॑ प॒शूनपि॑ दध्यात्। अप॒शुर्यज॑मानः स्यात्।  
यद॒पोऽन्व॑तिषि॒श्वेत्। अ॒नाद्य॑म॒ग्नेरापः॑। अ॒नाद्य॑मा॒भ्यामपि॑  
दध्यात्। गा॒र्हप॑त्या॒द्भस्मा॒दाय॑। इ॒दं वि॒ष्णुर्विच॑क्रम॒ इति॑  
वैष्ण॒व्यर्चा॑ऽऽह॑व॒नीया॑द्ध॒सय॑न्नु॒द्वेत्। य॒ज्ञो वै वि॒ष्णुः।  
य॒ज्ञेनै॒व य॒ज्ञः सन्त॑नोति। भस्म॑ना प॒दमपि॑ वपति  
शान्त्यै॑॥१६॥

वै दे॒व्यदि॑तिर्मुञ्चति सृजति करोति करोत्याभ्यामपि दध्यात् पञ्च च॥—————[३]

नि वा ए॒तस्या॑ह॒वनी॒यो गा॒र्हप॑त्यं कामयते। निगा॒र्हप॑त्य  
आह॒वनी॒यम्। यस्या॑ग्निमनु॒द्धृ॒तः सूर्यो॑ऽभि नि॒म्रोच॑ति। द॒र्भेण॒  
हि॒र॒ण्यं प्र॒बद्धं॑ पु॒रस्ता॑द्धरेत्। अथा॒ग्निम्। अथा॑ग्नि॒होत्र॑म्।  
यद्धि॒र॒ण्यं पु॒रस्ता॑द्धरति। ज्योति॒र्वै हि॒र॒ण्यम्। ज्योति॑रे॒वैनं॑  
पश्य॑न्नुद्धरति। यद॒ग्निं पूर्वं॑ ह॒रत्य॑था॒ग्निहो॑त्रम्॥१७॥

भा॒ग॒धेये॑नै॒वैनं॑ प्रणयति। ब्रा॒ह्म॒ण आ॑र्षेय उद्धरेत्।  
ब्रा॒ह्म॒णो वै सर्वा॑ दे॒वताः॑। सर्वा॑भिरे॒वैनं॑ दे॒वता॑भि॒रुद्ध॑रति।  
अ॒ग्नि॒होत्र॑मु॒पसा॑द्यातमि॒तोरा॑सीत। व्र॒तमे॒व ह॒तम॑नु  
म्रियते। अन्तं॑ वा ए॒ष आ॒त्मनो॑ गच्छति। यस्ता॑म्यति।  
अन्त॑मेष य॒ज्ञस्य॑ गच्छति। यस्या॑ग्निमनु॒द्धृ॒तः सूर्यो॑ऽभि

निम्रोचति॥१८॥

पुनः समन्य जुहोति। अन्तेनैवान्तं यज्ञस्य निष्करोति।  
वरुणो वा एतस्य यज्ञं गृह्णाति। यस्याग्निमनुद्धृतं  
सूर्योऽभि निम्रोचति। वारुणं चरुं निर्वपेत्। तेनैव यज्ञं  
निष्क्रीणीते। नि वा एतस्याहवनीयो गार्हपत्यं कामयते। नि  
गार्हपत्य आहवनीयम्। यस्याग्निमनुद्धृतं सूर्योऽभ्युदेति।  
चतुर्गृहीतमाज्यं पुरस्ताद्धरेत्॥१९॥

अथाग्निम्। अथाग्निहोत्रम्। यदाज्यं पुरस्ताद्धरति। एतद्वा  
अग्नेः प्रियं धाम। यदाज्यम्। प्रियेणैवैनं धाम्ना समर्धयति।  
यदग्निं पूर्वं हरत्यथाग्निहोत्रम्। भागधेयेनैवैनं प्रणयति।  
ब्राह्मण आर्षेय उद्धरेत्। ब्राह्मणो वै सर्वा देवताः॥२०॥

सर्वाभिरेवैनं देवताभिरुद्धरति। परांची वा एतस्मै व्युच्छन्ती  
व्युच्छति। यस्याग्निमनुद्धृतं सूर्योऽभ्युदेति। उषाः केतुना  
जुषताम्। यज्ञं देवेभिरिन्वितम्। देवेभ्यो मधुमत्तम् स्वाहेति  
प्रत्यङ्घ्रिषद्याज्येन जुहुयात्। प्रतीचीमेवास्मै विवासयति।  
अग्निहोत्रमुपसाद्यातमितोरासीत्। व्रतमेव हृतमनु म्रियते।  
अन्तं वा एष आत्मनो गच्छति॥२१॥

यस्ताम्यति। अन्तमेष यज्ञस्य गच्छति। यस्याग्निमनुद्धृतं  
सूर्योऽभ्युदेति। पुनः समन्य जुहोति। अन्तेनैवान्तं यज्ञस्य  
निष्करोति। मित्रो वा एतस्य यज्ञं गृह्णाति। यस्याग्निमनुद्धृतं

सूर्योऽभ्युदेति। मैत्रं चरुं निर्वपेत्। तेनैव यज्ञं निष्क्रीणीते।  
यस्याहवनीयेऽनुद्वाते गार्हपत्य उद्वायेत् ॥२२॥

यदाहवनीयमनुद्वाप्य गार्हपत्यं मन्थेत्। विच्छिन्द्यात्।  
भ्रातृव्यमस्मै जनयेत्। यद्वै यज्ञस्य वास्तव्यं क्रियते। तदनु  
रुद्रोऽवचरति। यत्पूर्वमन्ववस्येत्। वास्तव्यमग्निमुपासीत।  
रुद्रोऽस्य पशून्धातुकः स्यात्। आहवनीयमुद्वाप्य। गार्हपत्यं  
मन्थेत् ॥२३॥

इतः प्रथमं जज्ञे अग्निः। स्वाद्योनेरधि जातवेदाः।  
स गायत्रिया त्रिष्टुभा जगत्या। देवेभ्यो हव्यं वहतु  
प्रजानन्निति। छन्दोभिरेवैनं स्वाद्योनेः प्रजनयति।  
गार्हपत्यं मन्थति। गार्हपत्यं वा अन्वाहिताग्नेः पशव उप  
तिष्ठन्ते। स यदुद्वायति। तदनु पशवोऽप क्रामन्ति। इषे  
रय्यै रमस्व ॥२४॥

सहसे द्युम्रायं। ऊर्जेऽपत्यायेत्याह। पशवो वै रयिः।  
पशूनेवास्मै रमयति। सारस्वतौ त्वोत्सौ समिन्धातामित्याह।  
ऋक्सामे वै सारस्वतावुत्सौ। ऋक्सामाभ्यामेवैनं  
समिन्धे। सम्राडसि विराडसीत्याह। रथन्तरं वै सम्राट्।  
बृहद्विराट् ॥२५॥

ताभ्यामेवैनं समिन्धे। वज्रो वै चक्रम्। वज्रो वा एतस्य  
यज्ञं विच्छिनत्ति। यस्यानो वा रथो वाऽन्तराऽग्नी याति।

आहवनीयमुद्वाप्य। गार्हपत्यादुद्धरेत्। यदग्ने पूर्वं प्रभृतं पदं  
हि ते। सूर्यस्य रश्मीनन्वाततानं। तत्र रयिष्ठामनु सं भरैतम्।  
सं नः सृज सुमत्या वाजवत्येति॥२६॥

पूर्वेणैवास्यं यज्ञेनं यज्ञमनु सन्तनोति। त्वमग्ने सप्रथा  
असीत्याह। अग्निः सर्वा देवताः। देवताभिरेव यज्ञं  
सन्तनोति। अग्नये पथिकृते पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपेत्।  
अग्निमेव पथिकृतं स्वेनं भागधेयेनोपधावति। स एवैनं  
यज्ञियं पन्थामपि नयति। अनुद्वान्दक्षिणा। वही ह्येष  
समृद्धौ॥२७॥

हरत्यथाग्निहोत्रं निम्रोचति हरेदेवतां गच्छत्युद्वार्यन्मन्थेद्रमस्व बृहद्विराडिति नवं च (नि वै  
पूर्वं त्रीणि निम्रोचति दुर्भेण यद्विरण्यमग्निहोत्रं पुनर्वरुणो वारुणं नि वा एतस्याभ्युदेति  
चतुर्गृहीतमाज्यं यदाज्यं पराच्युषाः पुनर्मित्रो मैत्रं यस्याहवनीयेऽनुद्वाते गार्हपत्यो यद्वै  
मन्थेदुद्धरेत्॥)॥

[४]

यस्यं प्रातः सवने सोमोऽतिरिच्यते। माध्यं दिनं सवनं  
कामयमानोऽभ्यतिरिच्यते। गौर्धयति मरुतामिति धयद्वतीषु  
कुर्वन्ति। हिनस्ति वै सन्ध्यधीतम्। सन्धीव खलु वा  
एतत्। यत्सवनस्यातिरिच्यते। यद्वयद्वतीषु कुर्वन्ति। सन्धेः  
शान्त्यै। गायत्रं सामं भवति पञ्चदशः स्तोमः। तेनैव प्रातः  
सवनान्नयन्ति॥२८॥

मरुत्वतीषु कुर्वन्ति। तेनैव माध्यं दिनात्सवनान्नयन्ति।



होतुंश्चमसमनून्नयन्ते। होताऽनु शंसति। मध्यत एव यज्ञं समादधाति। यस्य माध्यं दिने सवने सोमोऽतिरिच्यते। आदित्यं तृतीयसवनं कामयमानोऽभ्यतिरिच्यते। गौरिवीतं सामं भवति। अतिरिक्तं वै गौरिवीतम्। अतिरिक्तं यत्सवनस्यातिरिच्यते॥ २९॥

अतिरिक्तस्य शान्त्यै। बण्महां असि सूर्येति कुर्वन्ति। यस्यैवादित्यस्य सवनस्य कामेनातिरिच्यते। तेनैवेन कामेन समर्धयन्ति। गौरिवीतं सामं भवति। तेनैव माध्यं दिनात्सवनान्नयन्ति। सप्तदशः स्तोमः। तेनैव तृतीयसवनान्नयन्ति। होतुंश्चमसमनून्नयन्ते। होताऽनु शंसति॥ ३०॥

मध्यत एव यज्ञं समादधाति। यस्य तृतीयसवने सोमोऽतिरिच्येत। उक्थ्यं कुर्वीत। यस्योक्थ्येऽतिरिच्येत। अतिरात्रं कुर्वीत। यस्यातिरात्रेऽतिरिच्यते। तत्त्वे दुष्प्रज्ञानम्। यजमानं वा एतत्पशवं आसाहयन्ति। बृहत्सामं भवति। बृहद्वा इमाँल्लोकान्दाधार। बारहताः पशवः। बृहत्तैवास्मै पशून्दाधार। शिपिविष्टवतीषु कुर्वन्ति। शिपिविष्टो वै देवानां पुष्टम्। पुष्ट्यैवेन संमर्धयन्ति। होतुंश्चमसमनून्नयन्ते। होताऽनुशंसति। मध्यत एव यज्ञं समादधाति॥ ३१॥

यन्ति सवनस्यातिरिच्यते शंसति दाधाराष्टौ च॥—————[५]

एकैको वै जनतायामिन्द्रः। एकं वा एताविन्द्रमभि

स॑सु॒नुतः। यौ द्वौ स॑ सु॒नुतः। प्र॒जाप॑ति॒र्वा ए॒ष  
विता॑यते। यद्य॒ज्ञः। तस्य॑ ग्रावा॑णो॒ दन्ताः॑। अ॒न्य॒तरं  
वा ए॒ते स॑सु॒न्वतो॑र्निर्ब॒प्सति॑। पूर्वे॑णोप॒सृत्या॑ दे॒वता॑  
इत्या॑हुः। पूर्वे॑णोप॒सृतस्य॑ वै श्रेया॑न्भवति। एति॑व॒न्त्याज्या॑नि  
भवन्त्य॒भिजि॑त्यै॥ ३२॥

म॒रुत्व॑तीः प्र॒तिप॑दः। म॒रुतो॑ वै दे॒वाना॑मप॒राजि॑तमा॒यत॑नम्।  
दे॒वाना॑मे॒वाप॑राजित आ॒यत॑ने यतते। उ॒भे बृ॑ह॒द्रथ॑न्तरे भ॑वतः।  
इ॒यं वाव॑ र॒थन्त॑रम्। अ॒सौ बृ॑हत्। आ॒भ्यामे॒वैन॑मन्तरे॒ति।  
वा॒चश्च॒ मन॑सश्च। प्रा॒णाच्चा॑पा॒नाच्च॑। दि॒वश्च॑ पृथि॒व्याश्च॑॥ ३३॥

सर्व॑स्माद्वि॒त्ताद्वेद्या॑त्। अ॒भि॒वर्तो॑ ब्र॒ह्मसा॑मं भ॑वति।  
सु॒वर्ग॑स्य॒ लोक॑स्या॒भि॒वृत्त्यै॑। अ॒भि॒जि॒द्ध॒वति॑। सु॒वर्ग॑स्य॒  
लोक॑स्या॒भि॒जि॒त्यै। वि॒श्वजि॒द्ध॒वति॑। वि॒श्वस्य॑ जि॒त्यै। यस्य॑  
भूया॑सो य॒ज्ञक्र॑तव॒ इत्या॑हुः। स दे॒वता॑ वृ॒द्ध इति॑।  
यद्य॑ग्नि॒ष्टोमः॑ सोमः॑ प॒रस्ता॑त्स्यात्॥ ३४॥

उ॒क्थ्यं॑ कुर्वीत। यद्यु॒क्थः॑ स्यात्। अ॒ति॒रा॒त्रं कुर्वी॑त।  
य॒ज्ञक्र॑तुभिरे॒वास्य॑ दे॒वता॑ वृ॒द्धे। यो वै छ॒न्दो॑भिर॒भि॒भव॑ति। स  
स॑सु॒न्वतो॑र॒भि॒भव॑ति। सं॒वेशाय॑ त्वोप॒वेशाय॑ त्वेत्या॑ह।  
छ॒न्दा॑सि॒ वै सं॒वेश॑ उप॒वेशः॑। छ॒न्दो॑भिर॒वा॒स्य  
छ॒न्दा॑स्य॒भि॒भव॑ति। इ॒ष्टर्गो॑ वा ऋ॒त्विजा॑मध्व॒र्युः॥ ३५॥

इ॒ष्टर्गः॑ खलु॒ वै पूर्वे॑ऽर्ष्टुः॒ क्षी॑यते। प्रा॒णा॑पा॒नौ मृ॒त्योर्मा॑

पात॒मित्या॑ह। प्रा॒णापा॒नयो॑रे॒व श्र॑यते। प्रा॒णापा॒नौ मा  
मा॑हा॒सिष्ट॑मित्या॑ह। नैनं॑ पु॒राऽऽयु॑षः प्रा॒णापा॒नौ ज॑हितः।  
आर्ति॑ वा ए॒ते निय॑न्ति। येषां॑ दी॒क्षिता॑नां प्र॒मीय॑ते। तं  
यद॑व॒वर्ज॑युः। क्रू॒रकृ॑ता॒मिवैषां॑ लो॒कः स्या॑त्। आ॒हर द॒हेति॑  
ब्रू॒यात्॥ ३६॥

तं दक्षि॑णतो वेद्यै॑ नि॒धाय॑। सर्प॒राज्ञि॑या ऋ॒ग्भिः स्तु॑युः। इ॒यं  
वै सर्प॑तो॒ राज्ञी॑। अ॒स्या ए॒वैनं॑ परि॑ददति। व्यृ॒द्धं तदि॑त्याहुः।  
यत्स्तु॑तमन॑नुशस्त॒मिति॑। होता॑ प्रथ॒मः प्रा॑ची॒नावी॒ती  
मा॑र्जा॒लीयं॑ परी॒यात्। या॒मीर॑नुब्रुवन्। सर्प॒राज्ञी॑नां की॒र्तये॑त्।  
उ॒भयो॑रे॒वैनं॑ लो॒कयोः॑ परि॑ददति॥ ३७॥

अथो॑ ध्रु॒वन्त्ये॒वैनम्॑। अथो॑ न्ये॒वास्मै॑ ह्रुवते। त्रिः परि॑यन्ति। त्रयं  
इ॒मे लो॒काः। ए॒भ्य ए॒वैनं॑ लो॒केभ्यो॑ ध्रुवते। त्रिः पुनः॑ परि॑यन्ति।  
षट्क्ष॑म्प॒द्यन्ते॑। षट्वा ऋ॒तवः॑। ऋ॒तुभि॑रे॒वैनं॑ ध्रुवते। अ॒ग्र आयू॑ः षि  
पव॑स॒ इति॑ प्रति॒पदं॑ कुर्वी॒रन्। र॒थन्त॑रसा॒मैषां॑ सोमः॑ स्यात्।  
आयु॑रे॒वात्म॑न्द॒धते॑। अथो॑ पा॒प्मान॑मे॒व वि॒जह॑तो यन्ति॥ ३८॥

अभिजित्यै पृथिव्याश्च स्यादध्वर्युर्ब्रूयाल्लोकयोः परिददति कुर्वीरुस्त्रीणि च॥—————[६]

अ॒सुर्यं॑ वा ए॒तस्मा॑द्वर्णं॑ कृ॒त्वा। प॒शवो॑ वी॒र्य॑मप॑ क्रामन्ति।  
यस्य॑ यू॒पो वि॒रोह॑ति। त्वा॒ष्ट्रं ब॑हुरू॒पमा॑ल॒भेत॑। त्वष्टा॒ वै  
रू॒पाणा॑मी॒शे। य ए॒व रू॒पाणा॑मी॒शे। सो॑ऽस्मि॒न्य॒शून् वी॒र्यं॑

यच्छति। नास्मात्पशवो वीर्यमपं क्रामन्ति। आर्तिं वा एते  
नियन्ति। येषां दीक्षितानामग्निरुद्धायति॥३९॥

यदाहवनीयं उद्धायैत्। यत्तं मन्थैत्। विच्छिन्द्यात्।  
भ्रातृव्यमस्मै जनयेत्। यदाहवनीयं उद्धायैत्। आग्नीध्रादुद्ध-  
रेत्। यदाग्नीध्र उद्धायैत्। गार्हपत्यादुद्धरेत्। यद्गार्हपत्य  
उद्धायैत्। अत एव पुनर्मन्थेत्॥४०॥

अत्र वाव स निलयते। यत्र खलु वै निलीनमुत्तमं पश्यन्ति।  
तदेनमिच्छन्ति। यस्माद्दारोरुद्धायैत्। तस्यारणीं कुर्यात्।  
क्रुमुकमपि कुर्यात्। एषा वा अग्नेः प्रिया तनूः। यत्क्रुमुकः।  
प्रिययैवेनं तनुवा समर्धयति। गार्हपत्यं मन्थति॥४१॥

गार्हपत्यो वा अग्रेयोनिः। स्वादेवेनं योनेर्जनयति।  
नास्मै भ्रातृव्यं जनयति। यस्य सोमं उपदस्यैत्।  
सुवर्णं हिरण्यं द्वेधा विच्छिद्य। ऋजीषेऽन्यदाधूनुयात्।  
जुहुयादन्यत्। सोममेवाभिषुणोति। सोमं जुहोति। सोमस्य  
वा अभिषूयमाणस्य प्रिया तनूरुदक्रामत्॥४२॥

तत्सुवर्णं हिरण्यमभवत्। यत्सुवर्णं हिरण्यं कुर्वन्ति।  
प्रिययैवेनं तनुवा समर्धयन्ति। यस्याक्रीतं सोममपहरैयुः।  
क्रीणीयादेव। सैव ततः प्रायश्चित्तिः। यस्य क्रीतमपहरैयुः।  
आदाराश्च फाल्गुनानि चाभिषुणुयात्। गायत्री यं  
सोममाहरत्। तस्य योऽंशुः पराऽपतत्॥४३॥

त आदारा अभवन्। इन्द्रो वृत्रमहन्। तस्य वल्कः  
 पराऽपतत्। तानि फाल्गुनान्यभवन्। पशवो वै फाल्गुनानि।  
 पशवः सोमो राजा। यदादाराः३श्च फाल्गुनानि चाभिषुणोति।  
 सोममेव राजानमभिषुणोति। श्रुतेन प्रातः सवने श्रीणीयात्।  
 दध्ना मध्यं दिने॥४४॥

नीतमिश्रेण तृतीयसवने। अग्निष्टोमः सोमः स्याद्रथन्तरसामा।  
 य एवर्त्विजो वृताः स्युः। त एनं याजयेयुः। एकां गां  
 दक्षिणां दद्यात्तेभ्य एव। पुनः सोमं क्रीणीयात्। यज्ञेनैव  
 तद्यज्ञमिच्छति। सैव ततः प्रायश्चित्तिः। सर्वाभ्यो वा एष  
 देवताभ्यः सर्वेभ्यः पृष्ठेभ्य आत्मानमागुरते। यः सत्रायागुरते।  
 एतावान्खलु वै पुरुषः। यावदस्य वित्तम्। सर्ववेदसेनं यजेत।  
 सर्वपृष्ठोऽस्य सोमः स्यात्। सर्वाभ्य एव देवताभ्यः सर्वेभ्यः  
 पृष्ठेभ्य आत्मानं निष्क्रीणीते॥४५॥

उद्धारयति मन्थेन्मन्थत्यक्रामत्पराऽपतन्मध्यन्दिन आगुरते पञ्च च॥—————[७]

पवंमानः सुवर्जनः। पवित्रेण विचर्षणिः। यः पोता स पुनातु  
 मा। पुनन्तु मा देवजनाः। पुनन्तु मनवो धिया। पुनन्तु विश्वं  
 आयवः। जातवेदः पवित्रवत्। पवित्रेण पुनाहि मा। शुक्लेण  
 देव दीद्यत्। अग्ने क्रत्वा क्रतूँ रनु॥४६॥

यत्ते पवित्रमर्चिषि। अग्ने विततमन्तरा। ब्रह्म तेन पुनीमहे।  
 उभाभ्यां देव सवितः। पवित्रेण सवेन च। इदं ब्रह्म पुनीमहे।

वैश्वदे॒वी पु॒न॒ती दे॒व्यागा॑त्। यस्यै॑ ब॒ह्वीस्त्नु॒वो वी॒तपृ॑ष्ठाः। तया॑  
मद॑न्तः सध॒माद्येषु॑। व॒यं॑ स्या॒म॒ पत॑यो रयी॒णाम्॥४७॥

वैश्वान॑रो र॒श्मिभि॑र्मा पुनातु। वातः॑ प्रा॒णेने॑षि॒रो म॑यो॒भूः।  
द्यावा॑पृथि॒वी प॑यसा॒ पयो॑भिः। ऋ॒ताव॑री य॒ज्ञिये॑ मा पुनीताम्।  
बृ॒हद्भिः॑ सवि॒तस्तृ॑भिः। व॒र्षि॑ष्ठैर्दे॒व म॑न्म॒भिः। अ॒ग्ने दक्षैः॑ पुनाहि  
मा। येन॑ दे॒वा अपु॑नत। येनाऽऽपो॑ दि॒व्यं क॑शः। तेन॑ दि॒व्येन॑  
ब्र॒ह्म॑णा॥४८॥

इ॒दं ब्र॒ह्म पु॒नीम॑हे। यः पा॑वमा॒नीर॒ध्येति॑। ऋषि॑भिः सम्भृ॒तं॑  
रस॑म्। स॒र्वं॑ स पू॒तम॑श्जाति। स्व॒दितं॑ मा॒तरि॑श्व॒ना।  
पा॒वमा॒नीर्यो अ॒ध्येति॑। ऋषि॑भिः सम्भृ॒तं॑ रस॑म्। तस्मै॑  
सर॑स्वती दु॒हे। क्षी॒रं स॒र्पिर्मधू॑दकम्। पा॒वमा॒नीः  
स्व॒स्त्यय॑नीः॥४९॥

सु॒दु॒घा हि प॑यस्वतीः। ऋषि॑भिः सम्भृ॒तो र॑सः। ब्रा॒ह्म॒णेष्व॑मृतं॑  
हि॒तम्। पा॒वमा॒नीर्दि॑शन्तु नः। इ॒मं लो॒कम॑थो अ॒मुम्।  
का॒मा॒न्त्सम॑र्धयन्तु नः। दे॒वीर्दे॒वैः स॒माभृ॑ताः। पा॒वमा॒नीः  
स्व॒स्त्यय॑नीः। सु॒दु॒घा हि घृ॑तश्चुतः। ऋषि॑भिः सम्भृ॒तो  
र॑सः॥५०॥

ब्रा॒ह्म॒णेष्व॑मृतं॑ हि॒तम्। येन॑ दे॒वाः प॒वित्रे॑ण। आ॒त्मानं॑ पु॒नते॑  
सदा॑। तेन॑ स॒हस्र॑धारेण। पा॒वमा॒न्यः पु॑नन्तु मा। प्रा॒जाप॑त्यं  
प॒वित्र॑म्। श॒तो॒द्याम॑ं हिर॒ण्मय॑म्। तेन॑ ब्र॒ह्म॒विदो॑ व॒यम्। पू॒तं  
ब्र॒ह्म पु॒नीम॑हे। इन्द्रः॑ सु॒नी॒ती स॒ह मा पु॑नातु। सोमः॑ स्व॒स्त्या

वरुणः समीच्या॥ यमो राजा॥ प्रमृणाभिः पुनातु मा। जातवेदा  
मोर्जयन्त्या पुनातु॥५१॥

अनु रयीणां ब्रह्मणा स्वस्त्ययनीः सुदुघा हि घृतश्रुत ऋषिभिः सम्भृतो रसः पुनातु त्रीणि  
च॥

[८]

प्रजा वै सत्रमासत तपस्तप्यमाना अजुह्वतीः। देवा  
अपश्यश्चमसं घृतस्य पूर्णं स्वधाम्। तमुपोदतिष्ठन्तम-  
जुहवुः। तेनार्धमास ऊर्जमवारुन्धत। तस्मादर्धमासे देवा  
इज्यन्ते। पितरोऽपश्यश्चमसं घृतस्य पूर्णं स्वधाम्।  
तमुपोदतिष्ठन्तमजुहवुः। तेन मास्यूर्जमवारुन्धत।  
तस्मान्मासि पितृभ्यः क्रियते। मनुष्या अपश्यश्चमसं  
घृतस्य पूर्णं स्वधाम्॥५२॥

तमुपोदतिष्ठन्तमजुहवुः। तेन द्वयीमूर्जमवारुन्धत।  
तस्माद्विरहो मनुष्येभ्य उपह्रियते। प्रातश्च सायं च।  
पशवोऽपश्यश्चमसं घृतस्य पूर्णं स्वधाम्। तमुपोदतिष्ठन्त-  
मजुहवुः। तेन त्रयीमूर्जमवारुन्धत। तस्मात्रिरहः पशवः  
प्रेरते। प्रातः सङ्गवे सायम्। असुरा अपश्यश्चमसं घृतस्य  
पूर्णं स्वधाम्॥५३॥

तमुपोदतिष्ठन्तमजुहवुः। तेन संवत्सर ऊर्जमवारुन्धत।  
ते देवा अमन्यन्त। अमी वा इदमभवन्। यद्वयं स्म  
इति। त एतानि चातुर्मास्यान्यपश्यन्। तानि निरवपन्।  
तैरेवैषान्तामूर्जमवृञ्जत। ततो देवा अभवन्। पराऽसुराः॥५४॥

यद्यज॑न्ते। यामे॒व दे॒वा ऊ॒र्ज॑म॒वारु॑न्धत। तान्ते॒नाव॑रुन्धे।  
 यत्पि॒तृभ्यः॑ क॒रोति॑। यामे॒व पि॒तर॒ ऊ॒र्ज॑म॒वारु॑न्धत।  
 तान्ते॒नाव॑रुन्धे। यदा॑वस॒थेऽन्न॒ः ह॑रन्ति। यामे॒व म॑नुष्या  
 ऊ॒र्ज॑म॒वारु॑न्धत। तान्ते॒नाव॑रुन्धे। यद्वक्षि॑णां ददा॑ति॥५५॥

यामे॒व प॒शव॒ ऊ॒र्ज॑म॒वारु॑न्धत। तान्ते॒नाव॑रुन्धे। यच्चा॑तुर्मा॒स्यैर्य॑ज॑न्ते।  
 यामे॒वासु॑रा ऊ॒र्ज॑म॒वारु॑न्धत। तान्ते॒नाव॑रुन्धे। भव॑त्यात्मना॑।  
 परा॑स्य भ्रातृ॒व्यो भ॑वति। वि॒राजो॑ वा ए॒षा वि॒क्रान्तिः॑।  
 यच्चा॑तुर्मा॒स्यानि॑। वै॒श्वदे॒वेना॒स्मिँल्लो॒के प्र॒त्य॑तिष्ठत्।  
 व॒रुण॑प्र॒घासै॑रन्तरि॒क्षे। सा॒कमे॒धैर॒मुष्मिँल्लो॒के। ए॒ष ह॒  
 त्वावै॑तत्सर्वं भवति। य ए॒वं वि॒द्वाश्चा॑तुर्मा॒स्यैर्य॑ज॑न्ते॥५६॥

म॒नुष्या॑ अपश्यश्चम॑सं घृतस्य॑ पूर्णं॑ स्व॒धाम॑सुरा अपश्यश्चम॑सं घृतस्य॑ पूर्णं॑ स्व॒धाम॑सुरा  
 ददा॑त्यतिष्ठच्च॒त्वारि॑ च॥ ————— [९]

अ॒ग्नि॒र्वाव॑ सं॒वत्स॑रः। आ॒दि॒त्यः प॑रि॒वत्स॑रः। च॒न्द्रमा॑  
 इ॒दाव॑त्स॒रः। वा॒युर॑नु॒वत्स॑रः। यद्वै॑श्वदे॒वेन॒ यज॑न्ते। अ॒ग्निमे॒व  
 तत्सं॑वत्स॒रमा॑प्नोति। तस्मा॑द्वैश्वदे॒वेन॒ यज॑मानः। सं॒वत्स॑रीणां॑  
 स्व॒स्तिमा॑शा॒स्तु इ॒त्याशा॑सीत। यद्वै॑रुणप्र॒घासै॑र्यज॑न्ते।  
 आ॒दि॒त्यमे॒व तत्प॑रि॒वत्स॑रमा॑प्नोति॥५७॥

तस्मा॑द्वैरुणप्र॒घासै॑र्यज॑मानः। प॒रि॒वत्स॑रीणां॑ स्व॒स्तिमा॑शा॒स्तु  
 इ॒त्याशा॑सीत। यत्सा॑कमे॒धैर्य॑ज॑न्ते। च॒न्द्रम॑समे॒व तदि॑दावत्स॒र-  
 मा॑प्नोति। तस्मा॑त्सा॒कमे॒धैर्य॑ज॑मानः। इ॒दाव॑त्स॒रीणां॑



स्व॒स्तिमाशा॑स्त॒ इत्याशा॑सीत। यत्पि॑तृय॒ज्ञेन॑ यज॑ते। दे॒वाने॒व  
तद॒न्वव॑स्यति। अथ॒वा अ॑स्य वा॒युश्चा॑नुवत्स॒रश्चा॒प्रीता॑-  
वुच्छि॑ष्येते। यच्छु॑नासी॒रीये॑ण॒ यज॑ते॥५८॥

वा॒युमे॒व तद॑नुवत्स॒रमा॑प्नोति। तस्मा॑च्छु॒नासी॒रीये॑ण॒  
यज॑मानः। अ॒नुव॒त्सरी॑णाः स्व॒स्तिमाशा॑स्त॒ इत्याशा॑सीत।  
संव॒त्सरं॑ वा ए॒ष ईप्स॑तीत्याहुः। यश्चा॑तुर्मा॒स्यैर्यज॑त॒ इति॑।  
ए॒ष ह॒ त्वै सं॑वत्स॒रमा॑प्नोति। य ए॒वं वि॒द्वाश्चा॑तुर्मा॒स्यैर्यज॑ते।  
वि॒श्वे दे॒वाः सम॑यजन्त। तेऽग्नि॑मेवाय॑जन्त। त ए॒तं  
लो॒कम॑जयन्॥५९॥

यस्मि॑न्न॒ग्निः। यद्वै॑श्वदे॒वेन॑ यज॑ते। ए॒तमे॒व लो॒कं ज॑यति।  
यस्मि॑न्न॒ग्निः। अ॒ग्नेरे॒व सा॑यु॒ज्यमु॑पैति। य॒दा वै॑श्वदे॒वेन॑  
यज॑ते। अथ॑ संवत्स॒रस्य॑ गृहप॑तिमाप्नोति। य॒दा सं॑वत्स॒रस्य॑  
गृहप॑तिमाप्नोति। अथ॑ सह॒स्रया॑जिन॑माप्नोति। य॒दा  
सह॑स्रया॑जिन॑माप्नोति॥६०॥

अथ॑ गृहमे॒धिन॑माप्नोति। य॒दा गृहमे॒धिन॑माप्नोति।  
अथा॑ग्नि॒र्भव॑ति। य॒दाग्नि॒र्भव॑ति। अथ॑ गो॒र्भव॑ति। ए॒षा  
वै वै॑श्वदे॒वस्य॑ मा॒त्रा। ए॒तद्वा ए॒तेषा॑मव॒मम्। अतो॑तो॒ वा  
उत्त॑राणि॒ श्रेया॑सि भवन्ति। यद्वि॒श्वे दे॒वाः सम॑यजन्त।  
तद्वै॑श्वदे॒वस्य॑ वैश्वदे॒वत्वम्॥६१॥

अथा॑दि॒त्यो वरु॑ण॒स्य रा॑जानं वरुणप्र॒घासै॑र्यजत। स  
ए॒तं लो॒कम॑जयत्। यस्मि॑न्नादि॒त्यः। यद्वै॑रुणप्र॒घासै॑र्यज॑ते।

ए॒तमे॒व लो॒कं ज॑यति। यस्मि॑न्नादि॒त्यः। आ॒दि॒त्यस्यै॒व  
सायु॑ज्यमु॒पैति॑। यदा॑दि॒त्यो वरु॑ण॒ः राजा॑नं वरुणप्रघा॒सै-  
रय॑जत। तद्वरुणप्रघा॒सानां॑ वरुणप्रघास॒त्वम्। अथ॒ सोमो॑  
राजा॒ छन्दा॑सि साकमे॒धैरय॑जत॥६२॥

स ए॒तं लो॒कम॑जयत्। यस्मि॑न्श्च॒न्द्रमा॑ वि॒भाति॑।  
यत्सा॑कमे॒धैरय॑जते। ए॒तमे॒व लो॒कं ज॑यति। यस्मि॑न्श्च॒न्द्रमा॑  
वि॒भाति॑। च॒न्द्रम॑स ए॒व सायु॑ज्यमु॒पैति॑। सोमो॑ वै  
च॒न्द्रमा॑ः। ए॒ष ह॒ त्वै सा॒क्षात्सोम॑ भक्षयति। य ए॒वं  
वि॒द्वान्त्सा॑कमे॒धैरय॑जते। यत्सोम॑श्च॒ राजा॒ छन्दा॑सि च  
स॒मैध॑न्त॥६३॥

तत्सा॑कमे॒धाना॑ साकमे॒धत्व॑म्। अथ॒र्तवः॑ पि॒तरः॑ प्र॒जाप॑तिं  
पि॒तरं॑ पि॒तृय॒ज्ञेना॑यजन्त। त ए॒तं लो॒कम॑जयन्। यस्मि॑न्मृ॒तवः॑।  
यत्पि॑तृय॒ज्ञेन॒ यज॑ते। ए॒तमे॒व लो॒कं ज॑यति। यस्मि॑न्मृ॒तवः॑।  
ऋ॒तूनामे॒व सायु॑ज्यमु॒पैति॑। यदृ॒तवः॑ पि॒तरः॑ प्र॒जाप॑तिं पि॒तरं॑  
पि॒तृय॒ज्ञेना॑यजन्त। तत्पि॑तृय॒ज्ञस्य॑ पि॒तृय॒ज्ञत्व॑म्॥६४॥

अथौष॑धय इ॒मं दे॒वं त्र्य॑म्बकैरयजन्त॒ प्रथे॑म॒हीति॑। ततो॒ वै  
ता अ॑प्रथन्त। य ए॒वं वि॒द्वाश्च॒ त्र्य॑म्बकैर्यज॑ते। प्रथ॑ते प्र॒जया॑  
प॒शुभिः॑। अथ॑ वा॒युः पर॑मे॒ष्ठिन॑ शुनासीरीये॒णाय॑जत। स  
ए॒तं लो॒कम॑जयत्। यस्मि॑न्वा॒युः। यच्छु॑नासीरीये॒ण यज॑ते।  
ए॒तमे॒व लो॒कं ज॑यति। यस्मि॑न्वा॒युः॥६५॥

वा॒योरे॒व सायु॑ज्यमु॒पैति॑। ब्र॒ह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति। प्र

चा॒तुर्मा॑स्यया॒जी मी॑य॒ता (३) न प्रमी॑य॒ता (३) इति॑।  
 जीव॑न्वा ए॒ष ऋ॒तून॑प्येति। यदि॑ व॒सन्ता॑ प्र॒मीय॑ते। व॒सन्तो  
 भ॑वति। यदि॑ ग्री॒ष्मे ग्री॒ष्मः। यदि॑ व॒र्षासु॑ व॒र्षाः। यदि॑ श॒रदि॑  
 श॒रत्। यदि॑ हेम॑न् हेम॒न्तः। ऋ॒तुर्भू॑त्वा सं॒वत्स॒रम॑प्येति।  
 सं॒वत्स॒रः प्र॒जाप॑तिः। प्र॒जाप॑तिर्वैषः॥६६॥

परिव॒त्स॒रमा॑प्नोति शु॒नासी॑रीयेण॒ यज॑तेऽज॒यन्त्सह॑स्रया॒जिन॑माप्नोति॒ वैश्व॑देवत्व॑ स॒ सां॒कमे॒धेर॑यजत  
 स॒मेध॑न्त॒ पितॄ॑यज्ञ॒त्वं ज॑यति॒ यस्मि॑न्वा॒युर्हे॑म॒न्तस्त्री॑णि च॥ [१०]

उ॒भये॑ यु॒व स॒ुरा॒ममु॑द॒स्थान्नि॑ वै य॒स्य प्रा॑तः स॒व॒न ए॒कैको॑ऽसु॒र्यं प॑व॒मानः॑ प्र॒जा वै  
 स॒त्रमा॑सता॒ग्नि॒र्वाव॑ सं॒वत्स॒रो द॑श॥१०॥

उ॒भये॑ वा उ॒द॒स्था॒त्सर्वा॑भिर्मध्यतोऽत्र॒ वाव॑ ब्रा॒ह्म॒णेष्व॑थ॒ गृह॑मे॒धिन् ष॑ट्थ॒ष्टिः॥६६॥

उ॒भये॑ वा वैषः॥

हरिः ओम्॥

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके चतुर्थः  
 प्रपाठकः समाप्तः॥